

“ Jūsu dzīve ir Jūsu lēmumu, nevis apstākļu rezultāts”

(Stīvens R.Kovejs)

KARJERAS IZGLĪTĪBA ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamajiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Karjeras izglītības mērķis – izveidotas karjeras vadības prasmes.

Karjeras izglītība tiek integrēta:

- audzināšanas darbā/klases stundās
- vispārizglītošajos mācību priekšmetu saturā
- skolēnu mācību uzņēmumu darbībā
- interešu izglītībā

Karjeras izglītības īstenošana skolā notiek atbilstoši izstrādātājai skolas karjeras izglītības programmai, izmantojot daudzveidīgas mācību metodes un darba organizācijas formas.

KARJERA ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izaugsmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanās un attīstības process; tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā.

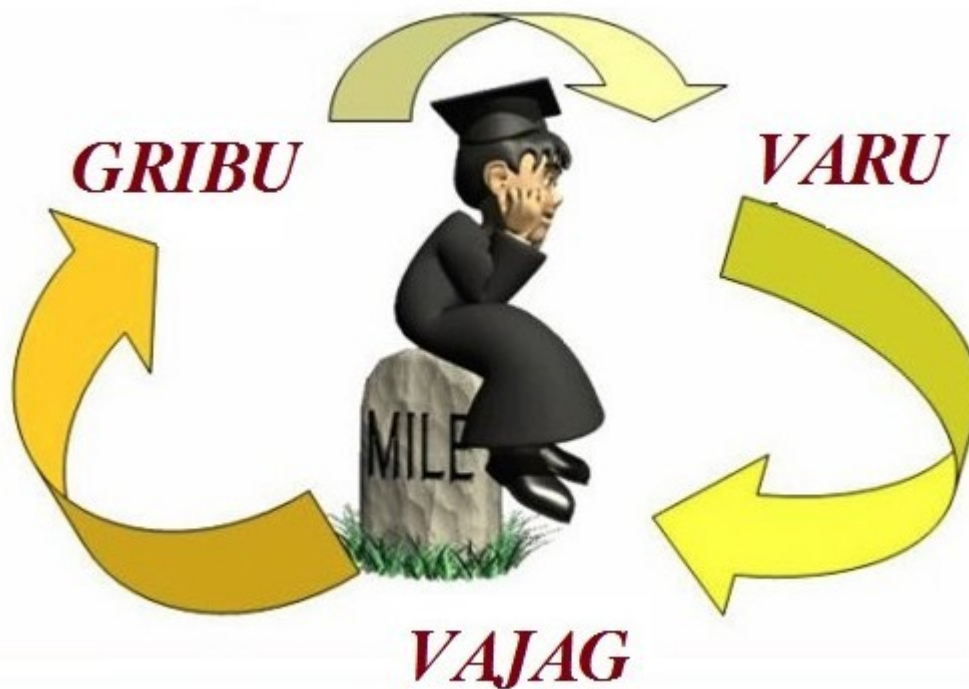
Mūsdienās karjeras jēdziena saturs ir ievērojami paplašinājies. Ja sākotnēji jēdzienu “karjera” skaidroja un asociēja ar sekmīgu darbošanos kādā profesionālajā jomā, kurā ir iespējama izvirzīšanās, slavas un popularitātes sasniegšana, tad tagad termins “karjera” ir jāsaprot ne vien kā izaugsme profesionālajā jomā, bet arī kā likumsakarīga personības izaugsme un nodarbošanās secīga maiņa visas dzīves garumā.

Karjera ir personības mērķtiecīgs, jēgpilns visas dzīves gājums, kurā summējas visas indivīda dzīves lomas, brīvā laika aktivitātes, mācības un darbs.

Izvēloties savas profesionālās karjeras virzienu un profesiju, jāņem vērā trīs būtiski nosacījumi:

- lai profesija būtu interesanta un saistoša,
- lai profesija atbilstu spējām,
- lai varētu atrast darbu šajā profesijā.

Plānojot savu personīgo dzīvi, veidojot profesionālo karjeru un izvēloties profesiju, ir svarīgi saprast - ko pats cilvēks GRIB, VAR un ko VAJAG sabiedrībai.

GRIBU - tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka, nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem izglītojamajiem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties, kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai, bet ko atstāt kā vaļasprieku.

Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

VARU - tās ir cilvēka prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis, - visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai indivīdam piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā - mācībās vai jau praktiskajā darbā.

VAJAG - tās ir profesijas un kompetences, kas konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas, tātad — kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un tuvākajā nākotnē; tāpēc, izglītojamajam izvēloties izglītības virzienu, ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/studējot vienā vai otrā programmā arodskolā, tehnikumā, koledžā, augstskolā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to saturs un

attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties.

Karjeras vadības prasmes

Tās ir prasmes, kas nepieciešamas, lai izdzīvotu un veiksmīgi darbotu izaicinošā/mainīgajā darba vidē, tai skaitā:

- sevis apzināšanās,
- izpratne par mainīgo darba pasauli,
- spēja uzņemt atbildību par savu karjeru un personisko attīstību,
- spēja saskaņot attiecības starp darbu un mācībām visos dzīves posmos.

"Dzīve cilvēkam piedāvā visu - ir tikai jāzina, ko Tu gribi. To nepateiks neviens, tas jāizlemj pašam, un jādara viss, lai izvēlēto piepildītu. Un tad jāver durvis, aiz kurām ir cita pasaule - pasaule, par kādu līdz šim pat nebiji iedomājies. Tā ir Tava veiksmes pasaule."

Karjeras veidošana ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Ir svarīgi apzināties, ka cilvēks pats piedalās savas dzīves (karjeras) veidošanā un plānošanā. Karjeras veidošana turpinās visas cilvēka dzīves garumā. Mainās cilvēks, mainās pasaule, rodas jaunas darba vietas un jaunas profesijas. Mainās prasības pret darbiniekiem.

Viens no veiksmīgas karjeras nosacījumiem ir līdzsvars starp darbu, ģimeni un brīvo laiku.

"Kas zina, ko grib, spēj, ko grib". (Rainis)